

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. Quid veniat nomine Clerici?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

TRACTATUS IN LIBRUM TERTIUM DECRETALIUM.

Postquam libro secundo actum est de Judiciis Ecclesiasticis, & his, quæ pertinent ad ordinem Judicarium ritè observandum in causis potissimum civilibus; agitur *hoc libro de materia*, quæ in ejusmodi judicium devenire solet; cujusmodi sunt *vita, & mores Clericorum, beneficiorum distributiones, ac receptiones; perceptiones fructuum, alienationes rerum Ecclesiasticarum, &c.* quæ principaliter concernunt Clericos & Religiosos, eorum obligationes, & jura; licet etiam plurima servire possint Laicis, prout patebit per decursum. Constat hic liber 50. titulis, de quibus etiam agitur in *Sexto, Clementinis, & Extravagantibus.*

QVÆSTIO I. IN TIT. I. DE VITA, ET HONESTATE CLERICORUM.

Per vitam, & honestatem Clericorum tria potissimum significantur; primo, *morum probitas, & rectæ rationi obediens conversatio.* Secundo, *honestus ac decens habitus: tertio, negotiorum statui convenientium debitum exercitium, & contrariorum fuga.* Clericorum enim ea debet esse *vita probitas, & honestas*, quæ non modò pusillos non offendat, sed, quod omnino necessarium est, omnes etiam ædificet, atque animarum salutem promoveat. Nam, ut ait *Trid. sess. 22. Tom. III.*

c. 1. de Reform. nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quàm eorum vita, & exemplum, qui in sortem Domini vocati, se divino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus seculi, in altiore sublati locum, conspiciantur, in eos, tanquam in speculum, reliqui oculos conjiciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur.

ARTICULUS I.

Quid veniat nomine Clerici?

QUod Clericus dicatur à Græca voce *cleros*, quæ sortem, & hereditatem

tatem significat, quasi Clericus sit *de sorte, ac hereditate Domini*, juxta *c. Cleros, dist. 51*. Si significatio Clerici accipiat in tota sua latitudine, comprehendit primo, omnes *initiatos* ordinibus, vel etiam solâ primâ tonsurâ, in quacunque dignitate constitutos; ita Sylvester. *V. Clericus 1. n. 1. Secundò, Regulares* omnes, ut docet Barbosa de appellativis, *V. Religiosus n. 15. Azor p. 2. Institut. moral. l. 2. c. 3. q. 2. & alii*. Et ideo apud Sylvestrum *loc. cit. omnes, qui non sunt Laici, dicuntur Clerici*, juxta *c. Duo, 12. q. 1.* quod desumptum est ex D. Hieronymo, ad quemdam suum Levitam, sic scribente: *duo sunt genera Christianorum; unum, quod nuncupatum divino officio, & deditum contemplationi, & orationi, ab omni strepitu temporalium cessare convenit; ut sunt Clerici, & Deo devoti, videlicet, Conversi. Cleros enim Græcè, Latine fors. Inde hujusmodi homines vocantur Clerici, id est, sorte electi. Omnes enim Deus in suos elegit. Hi namque sunt Reges, id est, se, & alios virtutibus regentes; & itam Deo regnum habent. Et hoc designat corona in capite. Hanc coronam habent ab institutione Ecclesie in signum regni, quod in Christo expectatur. Ratio verò capitis, est temporalium omnium depositio: & paulo post subjungit: *Aliud verè genus est Christianorum, ut sunt Laici, dicti à Græca voce Laos, quæ significat populum*. Unde sicut Clericus, quasi unus de Clero, ut notat Pater Benedictus Peregra in *Elucidario Sacre Theologie, & Juris utriusque, numero marginali per totum continuato 289.* ita Laicus dicitur quasi unus de populo, prout contra dividitur, & opponitur Clerico.*

4 Dixi. 1. *sub nomine Clerici, sumpto in lata significatione* comprehendit, omnes non tantum initiatos ordinibus, sed etiam solâ primâ tonsurâ (nam, *per primam tonsuram, clericalem ordinem, hoc est, statum conferri dicitur c. Cum contingat. 11. de etat. & qualitat*) sed etiam omnes *Regulares*; nam si nomen Clerici sumatur *in stricta significatione*, comprehendit solum eos tonsuratos, aut in ordinibus constitutos, qui sunt inferiores habentibus dignitatem. Dixi. 2. *comprehendi etiam omnes Regulares, seu Reli-*

giosos sub nomine Clerici, sumpto in lata significatione, consequenter etiam *Conversos, seu Fratres Laicos*, licet careant ordinibus, & tonsurâ; cum, his non obstantibus, sint veri Religiosi, seu Regulares; & ideo non tantum istos, sed etiam Religionum *Novitios*, sub lata Clerici appellatione venire (cum sub nomine *Regularium* late sumpto comprehendantur) docet Azor *cit. Barbosa. cit. n. 15. & seq.* & gaudere privilegio fori, ut non possint conveniri coram Judice seculari, concessio Clericis; Fr. Emmanuel, *qq. Regul. tom. 3. q. 51. an. 12.* atque immunitate à gabelarum solutione; Sanchez *tom. 2. in Decalog. l. 6. c. 10. n. 16.* Nam *Novitii*, in Religionem admissi, sunt pars ejus communitatis, quæ verè Ecclesiastica est, consequenter tanquam personæ Ecclesiasticæ reputantur.

Ex dictis colliges 1. quod, cum dispositiones *odiosæ*, habeant strictam interpretationem; & latam, *favorabiles*, ut diximus *l. 1. tit. 2. de Constitut.* & habetur in *c. odia, de regul. jur. in 6.* quoties aliquid disponitur *de Clericis*, in materia *favorabili*, nomine Clericorum venire Clericos etiam habentes dignitatem, adeoque *Cardinales, c. 2. de Cleric. non resident. 2. Episcopos*, quia in his est qualitas supra alios, quæ non reperitur in Clericis simplicibus, hoc est, non qualificatis v. g. ex dignitate & c. 3. *Regulares*; Feling in *c. non dubium, de sent. excom. n. 1. 4. Canonicos* etiam non Regulares, *c. cum Tibi, de Verb. significat. c. per Exemptionem, de privil. in 6.* Nam verbum *Clericus*, juxta *n. 4.* in lata significatione, comprehendit omnes prædictos, ergo, ubi dispositio loquens *de Clericis* est favorabilis; comprehendet omnes, qui veniunt sub nomine *Clerici* in lata significatione.

Dices: in *§. Presbyteros, Authent. 6. de Sanctiss. Episcopis*, habetur: *Clericos, res, quolibet modo ad eorum dominium venientes, habere in sua potestate, ad similitudinem castrensium peculiorum, & donare secundum leges, & in his testari posse, licet sub parentum sint potestate*; quæ dispositio loquens *de Clericis*, favorabilis est, & tamen non procedit *de Clericis infra diaconatum*, ut tenet Decius *L. Senium, in nova edit. n. 14. C. qui testam. facere poss.* adeoque non evadunt

dunt quasi castrenſia ex privilegio per eam authenticam concesso Clericis, qui ſunt ſub patria poteſtate.

7 Ante reſolut. not. 1. quadruplex eſſe *peculium* filii familias, nempe *Caſtrenſe*, *quasi caſtrenſe*, *adventitium*, & *profecitium*. Dicitur *caſtrenſe*, quia in caſtris acquiſitum; *quasi caſtrenſe*, quod ex publico aliquo officio aquiritur; ſicque dicitur, quod *quasi* in caſtris acquiratur: munera enim publica cenſentur *quasi* militaria. Et hoc ſimiliter eſt filii familias quoad proprietatem, & uſumfructum. *Adventitium* dicitur, quod neque ex bello, nec ex officio publico, nec ex bonis paternis, nec ejus occasione comparatur, ſed aliunde, ut donatione, legato, ſucceſſione materna, operâ propriâ, aut artificio &c. acquiritur. Dicitur autem *adventitium*, *quasi* aliunde, quàm ex paterna ſubſtantia proveniens. Et hoc eſt filii quoad proprietatem, ſed, patris quoad uſumfructum. Tandem *profecitium* eſt, quod pecuniis, aut rebus patris, aut patris occasione acquiritur: diciturque ſic, *quasi* ex patris ſubſtantia profecitum. Et hoc omnino pertinet ad patrem tam quoad proprietatem, quàm quoad uſum fructum.

8 Not. 2. diſpoſitioni hujus authenticæ non eſſe locum *in bonis adventitiis filii familias, quantumvis Clerici, ante Clericatum acquiſitis*; adeoque non evadere *quasi caſtrenſia*, ſed eorum uſumfructum adhuc manere penes Patrem. 1. quia cit. *Authentica* loquitur de ſolis bonis *acquiſitis per Clericos*, ibi: *ad dominium eorum venientes*; præſertim, cum ejus verba ſic intelligenda ſint, ut caveatur paternum præjudicium. 2. quia licet *afſumpto Episcopatu ceſſet patria poteſtas*; non tamen ceſſat uſusfructus patris, quem in bonis adventitiis filius familias, ad Episcopatum aſſumpti, prius habuit, ut docet Sanchez tom. 2. in *Decal. l. 7. D. 13. n. 39.* Nam uſus fructus, ſemel acquiſitus, non ceſſat, ceſſante patriâ poteſtate, L. ult. C. ad Tertull. & L. 3. C. de uſufruct. cum non pendeat ab ea, niſi *in fieri*, non *in confervari*; ergo nec ceſſabit per aſſumptum Clericatum; cum eo nec ſolvatur patria poteſtas, juxta frequentiſſimam, & veriſſimam ſententiam, ut ait Sanchez cit. n. 26.

9 Not. 3. dictæ authenticæ nec eſſe lo-

cum *in bonis profecitiis filii familias, quantumvis Clerici*, conſequenter nec iſta evadere *quasi caſtrenſia* vi ejus, licet à filio familias, jam facto Clerico, acquiſita ſint; ſic Abbas in *Rubric. de pecul. Cleric. n. 2.* Sylveſter V. *peculium, l. q. 2. & alii.* Nam illa *Authentica* non loquitur de omnibus Clerici bonis, ſed ſolis illis, *quorum dominium acquirunt*, ut patet ex illis verbis: *res ad eorum dominium venientes*; at dominium bonorum profecitorum non acquiritur filiis familias, ſed patri ex n. 7. ergo.

Si dicas: ergo ſaltem locus erit dictæ *Authenticæ in omnibus bonis adventitiis Clericorum*; nam horum dominium eſt penes ipſos, licet, etiam effecti Clerici, ſint filii familias. R. licet aliqui velint, ei non eſſe locum, niſi in bonis adventitiis, *poſt Clericatum acquiſitis intuitu Clericatus*; probabilius tamen eſſe, omnia proſus bona, quæ in Laico eſſent bona adventitia, ſi poſt Clericatum acquirantur, eſſe *quasi caſtrenſia*, conſequenter, nec uſumfructum ex iis, acquiri Patri. Sic Hoſtienſ. in *Summa, de pecul. Clericor. n. 3.* Sylveſter V. *Clericus 4. q. 14. n. 10. & V. Peculium. l. q. 2.* Azor tom. 1. l. 12. c. 3. q. 9. & alii. Probatum ex cit. *Authentica, Presbyteros 261. res quolibet modo ad eorum dominium venientes*; cui magnum adjumentum præſtat textus in c. *quia nos, de teſtam.* ibi: *licet Clerici de his, quæ paternæ ſucceſſionis, aut cognationis intuitu, aut artificio ſunt adepti, ſeu dono conſanguineorum, aut Amicorum, liberè diſponere valeant.* Conſirmari poteſt ex L. *Si Sacroſanctæ. 33. C. de Episc. & Clericis*, ibi: *ea, quæcunque in Clericatus gradu, quod verbum, quæcunque, cum indefinitum ſit, ac univerſale, reſtringi non poteſt ad acquiſita ſolo Clericali titulo*; his præmiſſis.

R. ad object. in n. 6. N. minorem, & dico, privilegium in diſpoſitione *Authenticæ Presbyteros* in his bonis, in quibus ei locus eſt, competere omnibus Clericis, etiam primæ tonſuræ. Sic Hoſtienſ. in cit. *L. Sacroſanctæ, V. Diaconi, & complures alii*, quos citat & ſequitur ſupra reſertus Sanchez n. 33. *Ratio eſt.* 1. quia *Authentica Presbyteros*, loquens de hoc privilegio, expreſſè loquitur *de Clericis*, ibi: *quos omnes Clericos appellamus*: at nomine

mine *Clericorum* veniunt omnes etiam primâ solum tonsurâ insigniti, *ex n. 3.* ergo. Ratio est 2. quia Authentica *Presbyteros*, non tantum loquitur de Clericis in sacris, sed etiam inferioribus, ibi: *Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Cantores, & Lectores &c.* Nam *Cantor*, seu quod idem est, *Psalmista*, (ut habetur c. *Psalmista*, dist. 23.) est *Clericus initiatus primâ tonsurâ* juxta gloss. in c. *cum contingat, de etate & qualitat. V. Abbati*; Decium, in c. *Eccles. S. Mariae, de Constit. n. 22.* ergo.

12 *Infrabis*: Lex *Sacro sanctæ* loquitur de solis constitutis in sacris; imò nec de omnibus, sed de solis Episcopis, Presbyteris, & Diaconis. *Et dato*, ibi sermonem esse solum de istis; tamen per Authenticam *Presbyteros*, ea lex *Sacro sanctæ* ad omnes Clericos extenditur, ut notat glossa in *L. Sacro sanctæ. V. Diaconi*. Eum quia, ut jam præmissum est, loquitur etiam de *Cantore*, seu *Psalmista*, qui non est in sacris; tum quia etiam, postquam nominavit Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Cantores, & Lectores, subjungit: *quos omnes Clericos appellamus*, quasi diceret, privilegium inibi expressum his omnibus concedi, non, in quantum *Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi* sunt, sed in quantum *Clerici*; quæ ratio etiam solâ tonsurâ primâ initiatis, communis est. Et quamvis hoc privilegium jure civili concessum sit; cujus legibus, in quantum præcipiunt, vel prohibent, de se ac directè, non subsunt Ecclesiastica personæ, per dicta *l. 1. tit. 2. de Constitut.* quia tamen hoc ipsum probatius Canonicum, in c. *quia nos, de Testam. & alibi*, meritò dicendum est, idem procedere etiam de jure canonico.

13 *Colliges. 2.* in dispositione materia strictæ, & odiosæ, loquente de *Clericis*, non comprehendi *Cardinales, Episcopos, Clericos qualificados, & Regulares*; Sic Abbas in c. *I. Ne Clerici, vel Monachi, n. 1. & inc. 1. de Juram. calumn. n. 9.* Colligitur ex c. *Sedes, 15. de Rescript. ibi: Nos igitur volentes eorum malitiis obviare, decernimus: ut cum in commissionibus nostris minores, & vitiores personæ solummodo designentur, majores, & digniores sub generali clau-*

sula non intelligantur includi; ubi *Barbof. in hunc locum n. 5. V. sub generali clausula* (ex *Abbat. in c. Bonæ, de postulat. Prælat. n. 2. & Felino in c. Non dubium, de sent. excom.*) *ubicunque*, inquit, *species habet aliquam qualitatem plus, quàm genus, tunc in materia odiosa, appellatione generis non comprehenditur species.* Et ideo nec *Inquisitores* hæreticæ pravitatis ab Apostolica sede, seu alio, vel aliis quibuslibet deputati, de hujusmodi crimine inquirere contra Episcopos, aut ex ejus prætextu procedere contra eos possunt, ut dicitur c. *Inquisitores 16. de Hæretic.* quia, cum sint *Clerici qualificados*, in dispositione odiosa non veniunt sub generali clausula, vel locutione *Clericorum*. Ceterum, si materia dispositionis sit indifferens, & latæ significationis, sub nomine *Clericorum* comprehenduntur Clerici seculares, & Regulares. Sic Cardinal. *Tufchus præct. conclus. tom. 1. lit. C. conclus. 377. an. 2.*

Collig. 3. interdicto *Clero*, non censeri interdictos *Religiosos*; quia sumus in materia odiosa; Sic *Henriquez in Summa l. 13. c. 42. §. junct. lit. E.*

Collig. 4. privilegia, quæ *Clericis* in jure, sive Canonico, sive civili, sive ad negotia, sive ad judicia spectent, concessa sunt, omnia etiam *Religiosos*, competere, sic, ut nomine *Clerici* latè sumpto, etiam *Novitii, & Moniales* veniant; Ita *Joannes Streinius in Summa Juris Canon. p. 1. tit. 15. §. 14;* & quamvis nomine *Laici*, seu *populi* non veniant *Clerici* in materia odiosa; veniunt tamen in materia favorabili; Sic *Abbas in c. 1. h. t. n. 1.* Et ideo *Regulares*, propter debitum civile, nec capi, nec incarcerari possunt à *Judice Laico*, nisi fortè animo fraudandi *Creditores Monasterium* ingressi essent; vel *monasterium*, sciens, vel volens aliquem ad professionem recepisse, quia sic & culpam, & debitum in se derivasset. c. *Odoardus 3. de solutionib.* quæ exceptio fundatur in eo, quòd nemi fraus sua patrocinari debeat; si autem talis propter inopiam solvere non possit, nec à *Judice Ecclesiastico* propterea puniendus foret, ut colligitur ex cit. c. *Odoard.* Sed de his plura *l. 2. tit. 1. de Judiciis.*